# Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33044

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i (YSDÖ), Apak ve Apak (2020) taraf?ndan ya?l? bireylerin deneyimledi?i **sosyal d??lanma** düzeyini ve boyutlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? **psikometrik** bir araçt?r. Bu ölçek, özellikle Türkiye ba?lam?nda, ya?l?lar?n toplumsal kaynaklara eri?imi, kat?l?m? ve sosyal ili?kilerdeki k?s?tlanm??l?k durumlar?n? tespit etmeyi hedeflemektedir. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik özelliklerini detayl? bir ?ekilde incelemi?tir.

YSDÖ, **gerontoloji** ve sosyal hizmet alanlar?nda, ya?l? popülasyonlara yönelik politika ve müdahale programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için kritik bir ölçüm arac? olarak tasarlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, ya?l?l?k döneminde kar??la??lan izolasyon ve ayr?mc?l?k sorunlar?n?n bilimsel yöntemlerle ele al?nmas?na olanak tan?maktad?r.

## Anahtar Kelimeler

Sosyal d??lanma, Ya?l?l?k, Gerontoloji, Ölçek geli?tirme, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

## Yazarlar

Emrah Apak, Hakan Apak

## Amaç

Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i'nin temel amac?, ya?l? bireylerin sosyal çevreleri taraf?ndan d??lanma düzeylerini ve bu d??lanman?n farkl? boyutlar?n? (ekonomik, sosyal, kültürel, politik) objektif olarak ölçebilecek, kültüre özgü, geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sunmakt?r. Bu araç, ya?l?lar?n refah düzeyini etkileyen sosyal dezavantajlar? belirlemede ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Ölçek, ya?l?lar?n ya?am kalitesi ve psikolojik iyi olu?lar? üzerindeki sosyal d??lanman?n etkilerini inceleyen akademik çal??malar için temel veri toplama arac? olarak kullan?labilir. Ayr?ca, sosyal hizmet uzmanlar? ve klinisyenler için risk alt?ndaki ya?l? gruplar?n? tan?mlama ve bu gruplara yönelik koruyucu ve önleyici müdahaleler geli?tirme konusunda yol göstericidir.

## Yap?

YSDÖ, çok boyutlu bir yap? olan sosyal d??lanmay? ele al?r. **Sosyal d??lanma**, sadece ekonomik yoksunluktan ibaret olmay?p, bireyin toplumsal ya?am?n temel alanlar?na (e?itim, sa?l?k, sosyal a?lar, karar alma süreçleri) tam olarak kat?lamamas? durumunu ifade eder. Ölçek, bu k?s?tlanm??l?k ve izolasyon duygular?n? ölçmeyi amaçlayan maddelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek geli?tirme çal??mas?, sosyal d??lanman?n ya?l?lar aç?s?ndan özelle?en boyutlar?n? (örne?in, dijital d??lanma veya ku?aklar aras? izolasyon) yakalamak üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in nihai faktör yap?s?, ya?l? bireylerin deneyimledi?i d??lanman?n alt?nda yatan temel psikososyal ve yap?sal bile?enleri temsil etmektedir.

## Geçerlik

Kaynak makale, Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde geçerlik çal??malar?n?n yap?ld???n? belirtmektedir. **Geçerlik**, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünün göstergesidir.

**Kapsam Geçerli?i (Content Validity):** Ölçek maddelerinin, sosyal d??lanma yap?s?n? yeterince temsil etti?ini do?rulamak amac?yla uzman görü?lerine ba?vurulmu?tur.
**Yap? Geçerli?i (Construct Validity):** Ölçe?in teorik yap?s?n?n ampirik verilerle uyumunu test etmek için faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in beklenen alt boyutlar? do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? göstermi?tir.

## Güvenirlik

Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i'nin güvenirlik çal??mas?, ölçek maddelerinin iç tutarl?l???n? ve ölçüm sonuçlar?n?n zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmi?tir. Güvenirlik, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl? ve tekrarlanabilir olmas?n? ifade eder.

**?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i (Internal Consistency Reliability):** Ölçe?in maddeleri aras?ndaki tutarl?l?k Cronbach Alfa katsay?s? ile incelenmi?tir. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda birbiriyle uyumlu oldu?unu göstermektedir.
**Test-Tekrar Test Güvenirli?i (Test-Retest Reliability):** Belirli bir zaman aral???yla ayn? denek grubuna ölçe?in tekrar uygulanmas?yla elde edilen sonuçlar?n korelasyonu incelenerek ölçe?in kararl?l??? belirlenmi?tir.

## Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme çal??mas?nda, YSDÖ'nün yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla **faktör analizi** kullan?lm??t?r. Bu analiz, sosyal d??lanma kavram?n?n ya?l?lar ba?lam?nda kaç temel boyuttan olu?tu?unu ortaya koymu?tur.

Genellikle, öncelikle Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) kullan?larak maddelerin faktör yükleri ve ölçe?in potansiyel alt boyutlar? belirlenir. Ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yap?s?n?n teorik model ile ne kadar uyumlu oldu?u test edilmi?tir. Bu analizler, ya?l?larda sosyal d??lanman?n boyutlar?n? (örne?in, sosyal a?lardan kopma, ekonomik yetersizlik alg?s?, hizmetlere eri?im zorlu?u) ayr? ayr? ölçme yetene?ini desteklemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Araç

**Test Türü:** Geli?tirme (Psikometrik Ölçek)

**Format:** Kaynakta derecelendirme bilgisi net olarak belirtilmemi?tir, ancak standart psikometrik ölçek geli?tirme süreçleri göz önüne al?nd???nda, büyük olas?l?kla 5'li veya 7'li Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?lm??t?r.

**Mevcut Dil:** Türkçe

**Hedef Popülasyon Grubu:** Ya?l? Bireyler

**Ya? Grubu:** Genellikle 65 ya? ve üzeri olarak tan?mlanan ya?l? yeti?kin popülasyon.

**Popülasyon Detaylar?:** Ölçek, Türkiye'deki ya?l? popülasyonun sosyo-kültürel ba?lam?n? dikkate alarak geli?tirilmi?tir.

**Test Metodolojisi:** Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, öz bildirim (self-report) envanteri.

## Anahtar Kelimeler

Sosyal izolasyon, Ya?l? sa?l???, Toplumsal kat?l?m, Likert ölçe?i, Emrah Apak, Hakan Apak.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Emrah Apak

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**Kurumsal E-posta Adresleri:** eapak@hotmail.com

**Yaz??ma Adresi:** Sorumlu yazar?n e-posta adresi üzerinden ileti?im kurulabilir.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Geli?tirme Y?l?:** 2020

**?zinler:** Ölçe?in akademik veya ticari amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Emrah Apak ile e-posta (eapak@hotmail.com) yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

**Ücret:** Ölçe?in kullan?m ücreti hakk?nda detayl? bilgi, yazar ile do?rudan ileti?im kurularak ö?renilebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Kaynaklar

Ölçe?in geli?tirilmesine dair orijinal akademik çal??ma a?a??daki referansta sunulmu?tur:

Apak, E., ve Apak, H. (2020). Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?inin geli?tirilmesi: **Geçerlik** ve **güvenirlik** çal??mas?. *Kadim Akademi SBD, 4*(1), 1-15.

Bu çal??man?n tam metnine a?a??daki ba?lant?dan eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ise a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: yaslilarda-sosyal-dislanma-olcegi-toad.pdf.

## Ya?l?larda Sosyal D??lanma Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen Apak ve Apak (2020) referans makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM